

Lakata biztosítási ügynök, avagy meskete a telhetetlen bendőjű emberről

Lakata úr mindig mindent megevett mások elől, nagyevő volt a javából, és ennek teljes mértékben tudatában is volt, mégsem tudott segíteni a dolgon; amint megérezte az illatát valami ételnek, homlokát ellepte a hideg veríték, ádámcsutkája ugrálni kezdett és képtelen volt tovább összpontosítani a munkára – ő már csak ilyen volt, ez a Lakata úr: az embereket biztosítani tudta minden kár ellen, kivéve azt a kárt, amit az ő mértéktelen fogyasztása okozott nekik: tudni illik mindig ebéd előtt indult ügyféltoborzásra Rantaprapánban: leült a konyhába és szívta magába a szagokat, szájában összefutott a nyál; az ördögöt is megette volna, még ha ez nem is látszott rajta: magas, sovány ember volt, szinte alultápláltnak tűnt és az emberek nem értették, hogyan fér belé mindaz a sok ennivaló; ha ő egyszer neki látott valami ételnek – jaj annak! – megette mind és megevett volna még többet is: a rantaprapániak már jól ismerték őt, és amikor az udvaron lépkedve közeledett a házukhoz, némelyek bezárták előtte az ajtót vagy gyorsan eldugták az ennivalót; Lakata úr nagyon is tudatában volt mindennek, elmondhatatlan kínok gyötörték, amikor indulnia kellett biztosítást kötni valakivel, de mit tehetett? – először azt mondta: nem, köszönöm, nem fogok enni, nem vagyok éhes, nem, köszönöm, ne kínáljon – s akik nem ismerték, eléje tették a tálal valami étellel, mire Lakata úr így szólt: hát ha másképp nem megy – majd neki látott és a tál öt perc alatt siralmasan kiürült, Lakata úr pedig lihegve és pihegve mondogatta: sírba visz engem ez az étel; azután elnézést kért: ne haragudjanak, nem tehetek róla, a betegek vagyok, igazán, képtelen vagyok megállni – ha egyszer meglátok valami ételt, muszáj felfalnom; a főnöke néhányszor megróttá amiért csorbítja a cég – a Szlovák Állami Biztosító – jó hírét, azzal, hogy a különböző elemi károkkal sújtott embereknek sok esetben többet árt, mint használ; Lakata úr ezt is nagyon jól tudta, ezért aztán mindig megtoldotta néhány négyzetméterrel és pár koronával a beázott falat, elöntött pincét vagy öszszedőlt fészert, amit azután valami ízletes és kiadós harapnivalóval viszonyoztak az emberek, s mindkét fél elégedett volt: a rantaprapániak hosszú éveken keresztül törték a fejüket, hová fér mindez Lakata úrba: amennyi ennivalót ő megeszik egy nap, az más embernek legalább egy hétre elég lenne: Lakata úr e bűne miatt rettentően szégyellte magát Isten és az emberek előtt is, ezért aztán a hivatásából követke-

ző megbecsültsége ellenére, szomorú és boldogtalan ember volt – amiatt is, hogy nem volt szerencséje a nőknél: egy sem bírta vele hosszabb ideig, kétszer nősült és a lakodalom után egy hónappal mind a két feleség cédulát hagyott neki, hogy inkább ruháznák, mint etetnék, Lakata úr találjon magának másvalakit, aki eteti... így aztán ez a pótolhatatlan biztosítási ügynök életének nagy részét magányosan töltötte az irataival, kötvényeivel és az étvágyával: házat vett magának Rantaprapán és Alsó Faklak között félúton, bezárkózott oda és ott főzögetett magának: ebédet főzött, de mire elkészült volna, mind megette – és újra megéhezett, így ment ez egész életében; Lakata úr jól keresett, nem ivott, nem is dohányzott, félvényként új ruhát meg cipőt vett magának, a többi pénzt mind megette – de hát ez sem volt elég neki; amikor Rantaprapánban, vagy Alsó Faklakban járt és megérezte bármi étel illatát, képtelen volt ellenállni: megállt, bement az udvarba és megkérdezte a háziasszonyt, nem akarnak-e valamire, vagy saját magukra biztosítást kötni, és amikor az azt válaszolta, hogy nem áll szándékukban, akkor ő megkérdezte, hogy miféle finom illat terjeng itt náluk és minden gazdasszony – büszke a maga művészetére – rögvest megkínálta galuskával, vagy mákos metélttel, vagy sült piroggal – papíni mártással – Lakata úr pedig gyorsan magába tömte azt, szépen megköszönte és folytatta véget nem érő vándorútját az ügyfelek felhajtásáért; máskülönben Lakata úr nagy cimborá volt, lelkét adta volna az embernek, de ha ennivalóról volt szó, nem ismert testvért; ezzel aztán sok ellenséget szerzett magának, például Šalamaha urat, Velas urat, Bažej urat, Peřo urat, seňor Gómezt, ugyanis az történt, hogy egy vasárnapon a háza előtt üldögélve egyszer csak megérezte a bableveske illatát – fogta a csónakot és követte az illatot – és hogyhogy nem – éppen ezeknek az uraknak a társasága volt az, amelyik reggel óta nem evett semmit és várva várta a leveskét, Lakata pedig mind az egészet megette előlük: ezek az urak (Šalamaha úr kivételével) aztán mindjárt másnap felbontották életbiztosítási kötvényüket és nem barátokztak tovább Lakata úrral – és Lakata urat ez nagyon érzékenyen érintette; olyannyira bántotta, hogy harmadjára is megnősült, ezt azonban nem kellett volna tennie: a mézes hetek idején Filoména ugyan huszonöt tojásból süttött neki rántottát reggelire (ő azonban nem mulasztotta el meggyanúsítani azzal, hogy a rántotta csak tizenöt

Kocsis Zsivka rajza

tojásból készült), de a négy hét eltelte után súlyos pillanatok következtek Lakata úr számára: Filoména elhatározta, hogy leszoktatja őt az evésről: bezárta a pincébe egy egész hétre, mialatt ő bőségesen főzött magának és nagy élvezettel evett, hízott, egyre csak hízott, s közben hallgatta a hangokat, amiket Lakata úr éhes gyomra hallatott a pincéből; ez a gyomor nagyon éhes volt, így aztán rettentő gyászosan és hangosan siránkozott arra kényszerítve Lakata urat a pincében, hogy ráfanyalodjon a vakolatra; nem ízlett, de Dodo (így nevezte Lakata úr a gyomrát) egy kis időre lecsillapodott; azonban hamarosan megint csak fülsiketítően megkordult így hát Lakata úr elrágcsálta a pincefalakat, szétrágta az egész házat, és míg a felesége vidáman hízlalta magát a konyhában, Lakata úrnak már minden mindegy volt: keresztül rágta magát a hátsó falon egészen a kertbe, itt felállt, letakarította magáról az agyagot, s ekkor összedőlt az egész ház a súlyos Filoménával együtt, Lakata urat pedig betakarta a porfelhő, amitől szörnyű köhögés fogta el; minthogy azonban Lakata úr biztosítási ügynök volt, biztosította a házat és a felesége temetése után a kifizetett pénzből azonnal új házat vett; s amikor Lakata úr birtokba vette a házat és felvette a biztosítási összeget, amiből rögtön vett még egy házat, Peťová nyanya egyebet sem csinált, mint felháborodva futkosott Rantaprapánban, fejét csóválta, köpködött, a fenekét csapkodta és egyre csak azt szajkózta:

„Telhetetlen bendőjű ember.”

Árgyelán Erzsébet fordítása

Kemény Simon

Napos februári dél a Duna-parton

Egy nagy kék nevetés az ég.
A fájdalmas, hegyes távol opálos,
fehér és színes házakkal a város
hideg napfényben: ez a messzeség.
Oly messze látni, oly jó messze nézni;
a befagyott folyón csillog a jég,
s fáj, hogy elvág, s itt hagyna, ha lehetne,
a szívem, ez a hú özvegy cseléd.
Túl a hegyen most vonatok sietnek,
fehér mezőkön, fényes síneken,
a kerekek dalolnak és nevetnek
és csábítón izengetnek nekem.
Csak ne volna a levegő oly tiszta,
csak ne égne minden szín oly nagyon,
a kocsinyom oly különös ne volna,
amint barnán fut a fehér havon.
S amiket máskor még csak meg se látok,
ne rikoltoznának úgy a plakátok.
Mily szép sárgák a villamos kocsik,
mily kékek, barnák, szürkék a szemek!
Egy tábornok agg lábán a vörös stráf
ifjan, szépen a világba nevet.
Jó volna most egy pejlovon ügetni,
távol pusztákon vígan, egymagam;
a déli napban a lovam ragyogna,
s ha nevetnék, villogna a fogam.
Ó, szép volna a korai sötétben
nézni a kék füstöt a házam felett,
és hallgatni a hosszú néma éjben,
hogy ugatnak a nagy, bundás ebek.
Gyertya égne fehér meszelt szobámban,
nagy árnyékom feküdne a falon,
mint ahogy egy agyonzaklatott élet,
némán fekszik a lány ravatalon.
Sokat lennék egyedül a sötétben,
és végtelen szép téli éjeken
félve emlékeznék; lustán tűnődnék
a messzi, messzi, messzi életen.

1909

Kemény Simon (1882–1945) újságíró, író, költő.
Első versei a Nyugatban jelentek meg.
A Budapesti Napló, A Hét, az Új Idők, a Magyar
Figyelő és az Est-lapok munkatársa volt.
A zsidó-törvények idején megfosztották
állásától, majd a nyilasok kivégezték.